

Odmevi

Jesenkov spominski kamen — obnovljen

Kolikor daleč mi sega spomin, vem, da stoji na vznožju Šišenskega hriba, nedaleč od Cankarjevih brez, kamen z napisom »Spominu dr. Fr. Jesenka, 1932«. Najbrž je bil oče — Jesenkov študent — tisti, ki mi ga je prvi pokazal. Desetletja so se mimo njega, po »francoski«, spuščali neugnani sankaçi, malo pod njim pa smučarji predelovali prve ÷rke smučarske abecede. Prihajal je rod za rodom, vednost o kamnu, ki očitno nikoli ni bila posebno velika, pa se je izgubljala, tako zelo, da sem slišal celo glas, kako naj bi bil pomnik ÷loveku, ki si je na tistem mestu vzel življenje... Kamen se je seveda staral, njegova okolica je

bila vse bolj zanemarjena, lotili so se ga neznani vandali in prav lahko bi se zgodilo, da bi kamen sploh izginil. Oglasila pa se je kulturna vest. Janez Brolih, tiskarniški strokovnjak, zdaj tehnični urednik Gozdarskega vestnika, je leta 1977 opozoril na žalostno stanje kamna, molçal tudi ni dr. Miha Potočnik. Gozdarski vestnik — že tedaj ga je urejal prizadevni inž. Marko Kmecl — je prevzel pobudo za rešitev propadajočega kamna in pripravil nabiralno akcijo. V marčni številki 1979 je Gozdarski vestnik akcijo konçal, prispevalo je »117 gozdarjev, 1 lesar, 8 gozdarskih delovnih organizacij, 1 lesarska, 1 kmetijska ter 1 živilska.« Vsa ÷ast slovenskim gozdarjem!

Obnova samega kamna pa se je vlekla, tako dolgo, da se je končno

smiselno vključila v slavnosti ob 35-letnici Biotehniške fakultete in se ujela tudi s petdesetletnico Jesenkove smrti. Vabljenno občinstvo se je ob kamnu zbralo v torek, 19. oktobra 1982 opoldne. Videli smo, da je stari kamen (iz delavnice kamnoseka Vodnika) zdaj za podstavek novemu (izdelalo ga je kamnoseštvo Stane Kunovar) z istim besedilom, na zadnji strani pa je še napisan Obnovljeno l. 1982/Biotehniška fakulteta/Gozdarski vestnik.

Uvodni nagovor je imel prof. dr. Srdjan Bavdek, dekan Biotehniške fakultete. Povzel je Jesenkovo življenje in delo ter opisal okoliščine obnove kamna. Njegove besede sta poglobila in dopolnila dr. Viktor Petkovšek in dr. Miha Potočnik. Prvi — Jesenkov učenec in upokojeni univerzitetni profesor za botaniko ter ÷astni ÷lan našega društva — je doživeto obudil spomine na življenje in delo svojega učitelja in predhodnika, drugi — odlični alpinist iz predvojnih časov, v povojnih pa neutrudni planinski delavec, bojev-

nik za zakonsko varstvo Triglavskega narodnega parka, zdaj častni predsednik Planinske zveze Slovenije — pa opisal razvoj tega parka od časov, ko je v njem še srečal Jesenka, do danes, ko predseduje njegovemu samoupravnemu organu.

Fran Jesenko (1875—1932) je bil prvi učitelj botanike na ljubljanski univerzi (1920—1932). Znanstveno je delal na področju genetike. Križal je pšenico in rž ter dokazal veljavnost Mendlovih zakonov za dobljeni križanec in njegovo potomstvo. To je bilo še v letih pred prvo svetovno vojno, ko je deloval na dunajski Visoki šoli za kulturo tal. Poskuse s križanjem žit je nadaljeval tudi v domovini, vendar konkretnjših podatkov o njih ni.¹ Bil je univerzitetni učitelj prvim na ljubljanski univerzi diplomiranim biologom. Med njimi so bili C. Bernot, Z. Bufon, L. Detela, V. Fabian, V. Gaspari, Marija Gunde, Beta Hudales, A. Knap, I. Kumer, J. Lazar, V. Leskovic, I. Lovše, Silva Merčun roj. Antič, S. Novak, F. Onič, V. Petkovšek, Vera Pirc, F. Planina, Š. Plut, A. Polenec, J. Preskar, F. Rome, V. Štante, Stana Thaler roj. Perko, G. Tomažič, Helena Us roj. Lipovšek, P. Us, F. Vodnik, Nada Vukelić roj. Rebek, M. Wraber idr. Prizadeval si je za ustanovitev naravovarstvenega ozemlja v Dolini Triglavskih jezer, ki ga je prav on prvi imenoval Triglavski narodni park (gl. Proteus 44: 48, 1981) in v njem deloval s svojimi študenti. Pripravljal je tudi preureditev Rožnika in Šišenskega hriba v botanični vrt, zamisel, ki je v nekoliko spremenjeni obliki po-

Pri odkritju obnovljenega Jesenkovega spominskega kamna sta govorila prof. dr. Viktor Petkovšek (levo) in dr. Miha Potočnik. (Foto I. Krmelj)

novno živa. Na poti čez Komarčo je zdrsnil in zaradi posledic 14. julija 1932 v Ljubljani umrl. Pokopali so ga v Stari Loki^{2,3}.

Jugoslovanska zimskošportna zveza je svojemu prvemu predsedniku 20. novembra 1932 na Komarči odkrila spominski macesnov križ z bronasto ploščo (Planinski vestnik 32: 271, 1932), prijatelji smučarji leta 1966 ploščo v ljubljanskem botaničnem vrtu, po Jesenku se imenuje ulica v Lju-

bljani, po drugi vojni pa je bilo na Barju ustanovljeno posestvo Jesenkovo. Biotehniška fakulteta podeljuje od l. 1973 naprej Jesenkova priznanja. Ni pa bilo lahko ugotoviti, kdo je postavil kamen v Tivoliju in kdaj se je to zgodilo. Nedvomno presenetljivo hitro: že 24. VII. 1932 poroča Jutro, da so to storili Jesenkovi ožji prijatelji 23. julija tistega leta, to je komaj 9 dni po Jesenkovi smrti, »na... obronku«, na katerem »je pokojnik letos zasadil vijolice, ki so bujno rastle in je imel z njimi srčno veselje. Za kamnom se vije vednozeleni bršljan, nasproti pa bo vsajena visoka praprot. Tik pred kamnom je zasajena živordeča gloksinija, ki naj kot večna luč žari pokojniku.«

Načrt za vrtnarsko ureditev okolice kamna je izdelala inž. Mojca Kopač; prepričani smo, da bo ta načrt podjetje Rast, naslednik Mestne vrtnarije, ki je sodelovala pri postavitvi prvega kamna, prihodnje leto uresničilo do konca.

Bali smo se, da bo na dan odkritja vreme deževno, kot je bilo vse dni poprej. A glej, sijalo je milo sonce, njegovi žarki so se

² Na nagrobniku, ki je zdaj — po sporočilu prof. F. Planine — v Loškem muzeju, je napis »Človek kakor trava raste, ni je bilo, ni je spet.« (M. Wraber: Podobe iz mojih dni — moj obraz, zapis od 21. julija 1934)

³ Glej še članka V. Petkovška Profesor Fran Jesenko in Triglavski narodni park (Proteus 36: 391—393, 1974) in Življenje in delo prof. dr. Frana Jesenka (Spominski zbornik Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani ob stoletnici rojstva prof. dr. Frana Jesenka /1875—1932/, 9—16, 1975).

¹ V nekrologu, ki ga je 15. julija 1932 priobčilo Jutro, beremo, da pripravlja G. Tomažič obširno knjigo o Jesenkovi križancih. Njena usoda ni znana.

lovili na jesensko obarvanem listju, se na trenutke skrili za neugnanimi oblaki pa spet zablesteli na novonasutem pesku. Ko smo se razšli, je ob kamnu ostal šopek, v katerem je slovenska trobarvnica smiselno povezala nagelj, rožmarin in žitno klasje. Zdaj šopka ni več, ostala pa je zavest o kulturnem dejanju, ki priča o pretakanju sokov iz roda v rod, spodbuja pa tudi k večji skrbi za ljubljanski Tivoli, za katerega si je prizadeval že Jesenko.

Tone Wraber

Ekскурzije Društva

throcnemum glaucum), obrobje pa poživlja tudi vijoličasta obmorska nebina (*Aster tripolium*). Slika je neverjetno podobna tisti, ki se nam v tem času nudi na slanih stepskih površinah v panonskem svetu. V to barvno kombinacijo se izredno lepo vključujejo tudi srebrno sivi listi lobodovca (*Halmione portulacoides*), pa drugi barvni odtenki modrikastega pelina (*Artemisia coerulescens*), kopjastolistne lobode (*Atriplex hastata*), omanov (*Inula crithmoides* in *I. viscosa*), rdeča socvetja divjega sirka (*Sorghum halepense*) in še marsikaj. Vodja ekskurzije je porabil precej časa, da nam je iz vode solinskih bazenov pričaral cvetoči rupijo (*Ruppia maritima*) in mor-

smilaks (*Smilax aspera*), številne vijoličaste in rumene koške nebina (*Aster amellus* in *A. linosyris*) ter pozdravili tudi številne druge »stare znance« iz obmorskih predelov in submediteranskih suhih travišč.

Med krajšim dopoldanskim odmorom pa smo se sprehodili po parku pri hotelu Strunjanski hram. Ogedali smo si nekaj zanimivosti med okrasnimi grmi in drevesi, se pogovarjali z vrtnarjem in opikali z užitnimi plodovi opuncije, ki nam jih je ponudil... Zelo nam je bilo žal, da nismo uspeli obiskati tudi znamenite Steine v dolini Dragonje, ki je polna botaničnih zanimivosti. Pa morda kdaj drugič!